

kteří tím dávají nejavo naši slabost, a on je žádá o pomoc proti nám.“

Emír Muhammad bin 'Alí jim pak odpovídl:

„Zvažte, co uznáte za vhodné, na čem se jednomyslně dohodnete, a co bude pro vás prospěšné.“

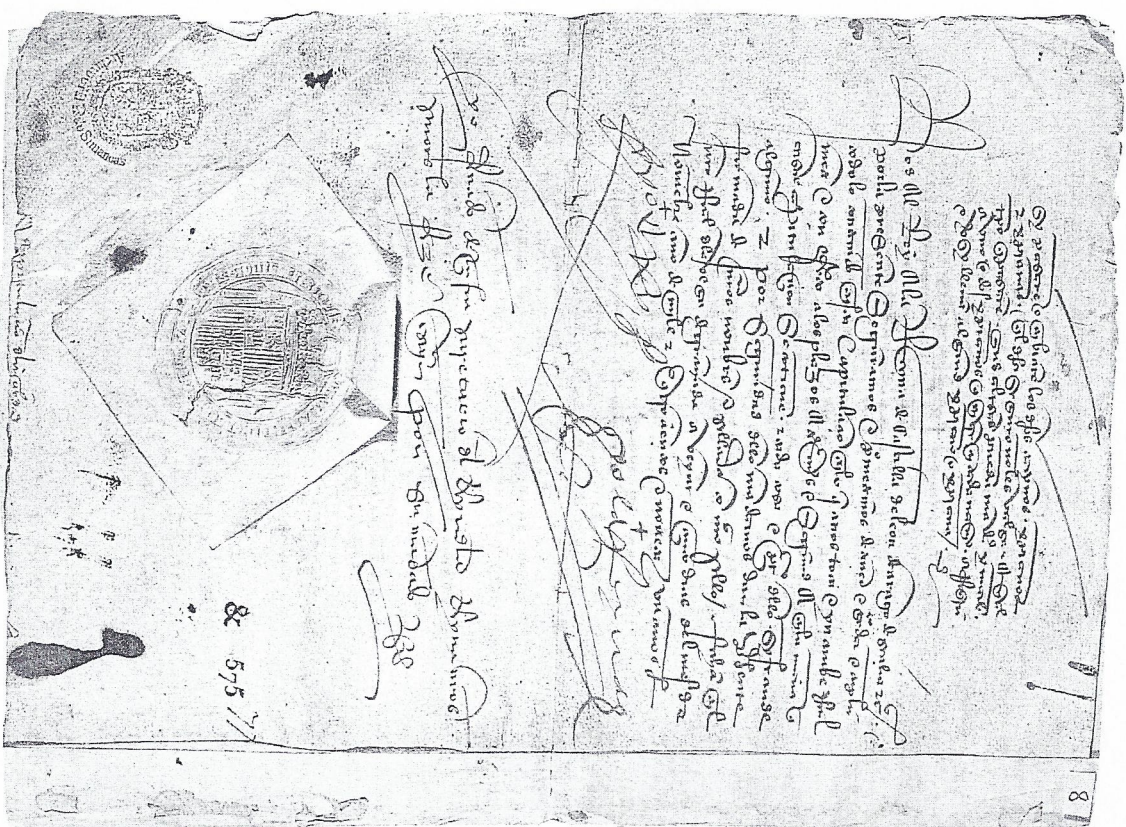
Všichni výše postavení i prostí lidé se shodli na tom, že za křesťanským králem vyšlou někoho, kdo s ním promluví o jejich osudu i o osudu jejich města. Většina lidí však byla toho přesvědčena, že gharinátský emír se svým vezírem a gá'ídy již dříve přikročili k jednáním o vydání města s křesťanským králem, který tábořil před městem. Obávali se prostých obyvatel, proto je obelhávali a jednali s nimi zdvořile.¹⁶² Když prostým lidem přednesli, co před nimi zatajovali, ti jim na místě odpustili. A právě z tohoto důvodu byla válka ve zmíněné době již zastavena, dokud prosté obyvatelstvo nepřistoupí na tato jednání. Když o tom podali zprávu křesťanskému králi, setkal se to u něj s pochopením. Poskytl jim všechno, o čho žádali, a co si stanovili jako podmínky.

Z podmínek, které gharináští obyvatelé kladli křesťanskému králi.¹⁶³

Zaručí jim životy, území, ženy, děti, dobytek, obydlí, zahrady, pole a všechno, co potřebují k životu. Ti, kdo budou chtít pobývat v Gharináte, nebudou platit nic než zakát¹⁶⁴ a desátek. Kdo by z ní chtěl odejít, prodá svůj nemovitý majetek za cenu, s níž bude souhlasit, muslimovi nebo křesťanovi, který o něj bude mít zájem, bez újm. Kdo by chtěl povolení k tomu, aby mohl odcestovat do země na protějším maghríbskému břehu, prodá svůj nemovitý majetek, vezme s sebou movité věci a křesťané ho přepraví na lodích do kteréhokoli kraje v muslimských zemích, kam bude chtít, bez poplatku a jakékoli jiné náležitosti po dobu tří let. Kdo z muslimů by chtěl pobývat v Gharináte, má zaručenou bezpečnost, jak bylo uvedeno.

Křesťanský král jim na to vystavil listinu a oni si na něm vynutili slib a smlouvu pod přísahou na jeho víru s tím, že jim splní všechny kladené podmínky.¹⁶⁵

Jakmile tyto dohody a smlouvy uzavřeli, přechetli je gharinátskému lidu. Když lidé slyšeli, co obsahují, uvěřili jim, upokojili se v duši a podrobili se jim. Napsali svou přísahu věrnosti, poslali ji kastiliskému

Poslední strana kapitulační smlouvy Granady, 25. listopadu 1491, Všeobecný archiv v Simancas.

Palác Partal, Alhambra, Granada.

vládci a dovolili mu vstoupit do města al-Hamrá' a do Gharnáty. Hned potom přikázal gharnátský emír Muhammad bin 'Alí vyklidit město al-Hamrá'. Lidé tedy opustili její domy, paláce a přibytky a setrvali v očekávání příchodu křesťanů do její pevnosti.¹⁶⁶

Když přišel druhý den měsíce rabí' al-awwal z roku osmistého devadesátého sedmého [noc z 1. na 2. ledna 1492], přiblížil se křesťanský král se svými vojsky až do blízkosti města. Křídlo svého vojska vyslal, aby převzalo al-Hamrá'. On se zbytkem armády setrval mimo vlastní město, protože měl obavy ze zrady. Požadoval proto, jak bylo uvedeno, od gharnátských obyvatel při podpisu úmluv rukojmí z gharnátských řad, aby se za ně zaručila. Ze svých řad mu tedy poskytli pět set mužů, které on zadržoval ve svém táboře. Teprve potom postupoval tak, jak bylo uvedeno. Jakmile pocítoval dostatečně záručky gharnátských obyvatel a neočekával jejich zradu, vyslal své vojsko, aby vstoupilo do města a do al-Hamrá'.¹⁶⁷ Velmi

mnogo z nich se dostalo dovnitř, zatímco král setrval mimo město. Al-Hamrá' zaopatřil velkým množstvím mouky, potravin a zbraní a ponechal tam jako gá'ida jednoho ze svých vojenských velitelů.¹⁶⁸ Pak se vydal zpátky do svého ležení. Nepřestával do ní ve té době často dovážet mouku, píce, rozličné druhy potravin a vybavení a jiné nezbytnosti. Ustavil ve městě vojenské velitele, soudce, hlídky a další nutné záležitosti. Muslimové se stali pravidelnými návštěvníky křesťanského ležení, aby tam prodávali a nakupovali, totéž dělali křesťané ve městě.

Když se obyvatelé al-Bušarry doslechli, že Gharnátané vstoupili pod křesťanskou vrchovanost, zaslali svou přísahu věrnosti křesťanskému králi a rovněž mu slíbili poslušnost. Tehdy nezůstalo muslimům v al-Andalusu jediné místo.

Ypravdě patříme Bohu a k němu se navrátíme!

Poté křesťanský král propustil ty, které u sebe zadržoval jako rukojmí, a udělil jim záruky na jejich majetek i život a jednal s nimi uctivě. Když sám sebe uklidnil, přiblížil se se svým vojskem a vstoupil do města al-Hamrá' s některými svými nejvýše postavenými dvořány. Jeho vojsko zatím zůstávalo vně města. Setrval v al-Hamrá', procházel se jejími paláci a vysokými domy až do soumraku. Tehdy odjel se svým vojskem a vydal se do svého ležení. Od následujícího dne se pustil do stavebních úprav al-Hamrá'. Budoval v ní stavby, opevňoval a opravoval ji a zpřístupňoval cesty.¹⁶⁹ Nicméně každý den s ranním rozbřeskem do ní odjížděl a v noci se zase navracel do svého tábora. Pokračovalo to tímto způsobem, až se přestal obávat zrady muslimů. Teprve tehdy vstoupil do města a prošel se jím spolu se skupinkou svých druhů a dvořanů. Když bylo město zajištěno, vydal gharnátským muslimům povolení k plavbě a na pobřeží jim poskytl lodě.¹⁷⁰ Každý, kdo se chtěl přeplavit, se pustil do prodávání svého majetku, polí a domů. Jeden z nich prodával velký prostorný dům oceněný na nepatrnou cenu. Rovněž prodával své zahrady, pole, sady a pozemky za cenu nižší, než jsou výnosy z plodin, které se na nich pěstují. Někteří z nemovitostí zakoupili muslimové, kteří se rozhodli stát se mudéjary,¹⁷¹ jiné nakoupili křesťané. Totéž provedli se svým drobným majetkem a osobními věcmi a král jim přikázal

odejít s jejich domácnostmi na pobřeží. Křesťané s nimi vypluli na moře a s respektem a v úctě je dopravili k maghribským břehům se zárukami a v bezpečí.

V této době dával křesťanský král muslimům najevo péči a úctu, dokud na ně křesťané nezačali žárlit, závidět jim a říkali jim:

„Nyní jste u našeho krále váženější a uznávanější než my.“

Zrušil muslimům nespravedlivé daně a jednal s nimi spravedlivě. Šlo však jen o jeho lest a převářku, aby je oklamal a zabránil jim v odplutí. U mnoha lidí se projevila chamtivost a myslili si, že tyto poměry přetrvají věčně. Skupovali tedy levně nemovitosti, překrásné věci a rozhodli se usadit společně s křesťany. Křesťanský král potom přikázal emíru Muhammadovi bin 'Alí, aby odešel z Gharnáty do vesnice Andarš, jedné ze vsí al-Bušarry. Emír pak odcestoval spolu se svou domácností, nejbližšími dvořany, majetkem a druhy a usadil se ve vesnici Andarš.¹⁷² Pobýval v ní a čekal, co mu král přikáže. Křesťanskému tyranovi, Bůh ho znič!, poté přišlo na mysl, že emíra Muhammad bin 'Alí odstraní na protější břeh. Přikázal mu, aby se přeplavil přes moře, a nechal poslat pro lodě, aby připluly do kotviště v 'Adhrě.¹⁷³ Připojil se k němu velký zástup lidí, kteří toužili odplout. Emír Muhammad se nalodil spolu s nimi na ony lodě s poctami, v úctě a s projevy šlechtnosti od křesťanů. Vypluli na moře, až se vylodili ve městě Malíla¹⁷⁴ na březích Maghribu. Poté emír odcestoval do města Fásu,¹⁷⁵ Bůh ho ochraňuj.

Stalo se z rozhodnutí Boha, necht je veleben, a jeho předurčení, že když odplul emír Muhammad bin 'Alí přes moře a odešel do města Fásu, postihlo tamní obyvatele velké strádání, přehnaná drahota, hlad a mor. Poměry ve Fásu se velmi zhoršily, až mnoho lidí pro neúnosnost této situace prchlo. Někteří lidé, kteří se tam přeplavili, se vrátili do al-Andalusu a vyprávěli tam o rozsahu tohoto strádání. Proto lidé brzy od odchodu upustili a krátce nato se rozhodli zůstat a stát se mudéjary. Křesťané poté již nepřevzli nikoho, pouze za poplatek, těžká cla a desáték z majetku.

Když křesťanský král viděl, že lidé již upustili od odchodu a rozhodli se stát mudéjary, usadit se a žít ve svých domovech, začal porušovat podmínky, na nichž se s nimi dříve dohodl. Podmínku

za podmínkou postupně přestal dodržovat a uvolňoval je kapitolu po kapitole, až je nakonec zrušil všechny. Uctívání islámu opustilo muslimy a postihlo je ponižení a nicotnost. Křesťané se vůči nim chovali přezíravě, uvalili na ně nařízení a zatížili je daněmi. Umlčeli volání k modlitbě z minaretů a přikázali jim odejít z města Gharnáty na předměstí a do vesnic, aby v ní neůstával nikdo kromě potomků as-Sarráždžů.¹⁷⁶ Muslimové odešli pokoření a ponižení. Krátce poté je vyzvali k přijetí křesťanství a donutili je k tomu. To se událo v roce devítistém čtvrtém [1499].

Přijali tedy nepřítelovo náboženství nedobrovolně a al-Andalus se tak stal zcela křesťanským a nezbýval tam už nikdo, kdo by veřejně mohl prohlásit: „Není Boha kromě Boha a Muhammad je posel Boží – necht mu Bůh žehná a dá mu mír.“ Pronášeli to pouze ve svých duších, srdcích anebo ve skrytu před lidmi. Z věží minaretů se místo volání k modlitbě rozezněly kostelní zvony, v mešitách jsou svaté obrázky a kříže místo vzývání Boha, necht je veleben, a předčítání Koránu. A kolik očí v Gharnátě pláče? A kolik je v ní truchlících srdcí? Kolik je v ní slabých a nuzných, kteří nemohou odejít a připojit se ke svým muslimským bratřím? Jejich srdce planou ohněm a slzy se řinou vydatným proudem. Dívají se na své syny a dcery, jak uctívají kříže, klaní se před obrázky svatých, jedí vepřové a nečistě maso,¹⁷⁷ pijí víno, které je pramenem všeho zlého a zapovězeného. A nemohou jim v tom zabránit, ani jim to zakázat a ani se toho zdržet. Kdo takto činil, byl co nejpříšnější potrestán. O jaké přehořké utrpení! O jaká nesmírná bolestivá rána osudu! O jaké neštěstí, nad něhož většího není! Bůh je blízko toho, aby je zprostil utrpení a poskytl jim východisko ze složitě situace, neboť on je všemohoucí!

Někteří lidé al-Andalusu přijeli křesťanství vzdorovali a chtěli se bránit, jako například obyvatele vesnic Wáldžaru, al-Bušarry, Andarše a Balífigu.¹⁷⁸ Křesťanský král proti nim shromáždil svá vojska a obklíčil je ze všech stran. Po urputném boji si je podrobil násilím, popravil tamní muže a zmocnil se jejich žen, dětí a majetku. Pokřtil je a zotročil s výjimkou lidí na západě al-Andalusu, kteří se přijetí křesťanství postavili a uchýlili se do nepřístupných a drsných hor. Shromáždili se v nich se svými rodinami a majetkem a opevnili se v nich. Křesťanský

král proti nim svolal svá vojska a chtěl se s nimi vypořádat, tak jako to provedl s ostatními. Když se k nim přiblížil a chtěl s nimi bojovat, Bůh zhatil jeho úsilí a obrátil ho na útěk. Pomohl muslimům proti němu celkem ve více než třidvaceti bitvách, v nichž usmrtili velmi mnoho pěšáků, rytířů i hrabat z křesťanského vojska.¹⁷⁹

Když král viděl, že mu není přáno si je podmanit, nabídl jim, že jim vydá záruky a v bezpečí je převezme na protější maghribský břeh. Prokázali mu laskavost, nicméně on jim nepovolil vzít si s sebou nic z jejich majetku kromě oblečení, které měli na sobě, a převezl je na západní břeh, jak bylo ujednáno. Po této události již nikdo netoužil vyzývat islám a jeho víru. Bezvěectví se rozšířilo do všech vesnic i zemí a v al-Andalusu světlo islámu a víry vyhaslo. Nechtě pláči plačící a vzlykají nařkající. Vpravdě patříme Bohu a k němu se navrátíme! Tak to bylo v knize psáno. Byl to Bohem předurčený trest. Není vzdoru proti jeho příkazům. Není odvolání proti jeho rozsudkům. On je všemohoucí nad svými služebníky. On je vševedoucí, znalý minulého, současného a budoucího. Není moci ani síly kromě Boha všemohoucího nejvyššího. Nechtě Bůh žehná a dá všeobjímající mír našemu pánu a vládci Muhammadovi, jeho rodině a druhům.

Odchod Andalusanů do severní Afriky¹⁸⁰

Ve jménu Boha milosrdného slitovného

Nechtě Bůh žehná našemu pánu Muhammadovi, jeho rodině a druhům a dá mu mír.¹⁸¹

Z událostí, které se odehrály za časů panování emíra Muhammada bin 'Alí bin Nasr al-Chazaradžího, jemuž byla složena přísaha v Gharnátě v měsíci dhú al-qa'da osmistého devadesátého druhého roku.¹⁸² Křesťané proti němu povstali ve všech andaluských městech a uloupili muslimské majetky a statky. Kdo zůstal pod jejich vládou, musel buď být zajatcem, nebo přijmout křesťanskou víru, vzhledem k tomu, že síla vyznavačů islámu byla slabá a hrdinové skonali. Na protějším břehu v severní Africe panoval veliký hlad, mužů tam bylo poskrovnu a jejich přesun do al-Andalusu byl přerušen. Sulbán

Muhammad bin 'Alí tak napsal křesťanskému králi a požádal ho o příměří. Křesťanský král mu odpověděl:

„Pod podmínkou, že se stanu pánem měst al-Hamrá', Mawronu¹⁸³ a hor as-Sabíky.“

Emír mu to přislíbil. Křesťané nato přistoupili k městům a muslimové jim tyto okrsky vyklidili. Křesťané do nich vstoupili kromě Alfonsova pokolení,¹⁸⁶ kvůli obavám z jejich malých záruk a porušení daných slibů.

V roce osmistém devadesátém pátém [1489/1490] napsal křesťanský král sulbánovi, že muslimové mají povinnost každoročně mu vypomoci obilím a svými náboženskými povinnostmi, jimiž jsou povinni ve svém náboženství platit desátek, a zakátem.¹⁸⁴ Muslimové by se tomu nepřizpůsobili, nebýt toho, že by se dostali do válečného stavu. Sestavili poté soupis, aby zajistili sebe, své majetky, děti a statky, a souhlasili s podmínkami mimo těch Bohem zakázaných. Křesťanský král poté odcestoval do okrsku města al-Hamrá' a viděl muslimskou slabost. Přesunul se potom k hoře dobytí¹⁸⁵ poblíž Gharnáty. Alfonsovo pokolení dalo na vědomí kastilskému králi, že muslimové jsou na vrcholu slabosti a v obzvlášť těžké situaci. Přijelo k nim s křesťanským vojskem, a jakmile dorazili, křesťané začali nezákonně zabírat majetek muslimů. Muslimové si stěžovali emíru Muhammadovi bin 'Alí. Ten jim odpověděl:

„Budte trpěliví, než se vojsko přesune do Kastilie.“

Křesťanský král mu nechal vzkázat:

„Řekni těm muslimům, kteří by chtěli zůstat v al-Andalusu, ať mají trpělivost. Ti, co by se chtěli přeplavit na protější břeh, ať prodají svůj majetek křesťanům za náležitou cenu. Těm se dostane záruky.“

Maják islámu poté vyhasl a jeho moc byla zlomena. Křesťanský král pravil:

„Ti, kteří by se chtěli dát přepravit na protější břeh, budou křesťané bez poplatku nebo nějaké náležitosti¹⁸⁷ po dobu dvou nebo tří let na lodích převažet. Tomu, kdo by chtěl pobývat v Gharnátě, se dostane záruky.“

Když uběhly tři roky, křesťanský král přicestoval do měst al-Hamrá' a Gharnáty. V rabí' al-awwal osmistého devadesátého sedmého roku